

TA 2016/24 KARL JOHANS GATE 5, TRONDHEIM

Arkeologisk etterkontroll i forbindelse med graving for å
reparere tett avløpsledning

Ann Kathrin Jantsch

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)
 Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo
 Telefon: 23 35 50 00
www.niku.no

Tittel TA 2016/24 Karl Johans gate 5, TRONDHEIM Arkeologisk etterkontroll i forbindelse med graving for å reparere tett avløpsledning	Rapporttype/nummer NIKU Oppdragsrapport 215/2016	Publiseringsdato [Publiseringsdato]
	Prosjektnummer 1020970	Oppdragstidspunkt 23./24.11.2016
	Forsidebilde Hushjørne og grøft ved Karl Johans gate 5 sett mot S. Foto: Da 61142 005.	
Forfatter(e) Ann Kathrin Jantsch	Sider 14	Tilgjengelighet Åpen
	Avdeling Arkeologi	

Prosjektleder Ann Kathrin Jantsch
Prosjektmedarbeider(e) Chris McLees
Kvalitetssikrer Chris McLees

Oppdragsgiver(e) Michalsen Eiendom

Sammendrag Askeladden ID 90288, Riksantikvarens saksnummer: 16-02125-2. I forbindelse med graving for å reparere tett avløpsledning i Karl Johans gate 5 ble det gravd en grøft på hjørnet av Karl Johans gate og Gjelvangveita. Gravingen foregikk i tidligere oppgravde masser, det ble ikke observert intakte kulturlag. Steril ble påvist på et forholdsvis høyt nivå i den ene profilen.
--

Emneord Trondheim; Karl Johans gate 5; Arkeologi; Arkeologisk etterkontroll; Steril.

Avdelingsleder

Lise-Marie Bye Johansen

Innholdsfortegnelse

1	Administrativt.....	7
2	Etterkontrollen og de arkeologiske forholdene	9
3	Konklusjon	12
	Kilder.....	12
	Vedlegg.....	13
1.	Fotoliste.....	13
2.	Innmålingsdata	13
3.	MABYGIS-skjema	14

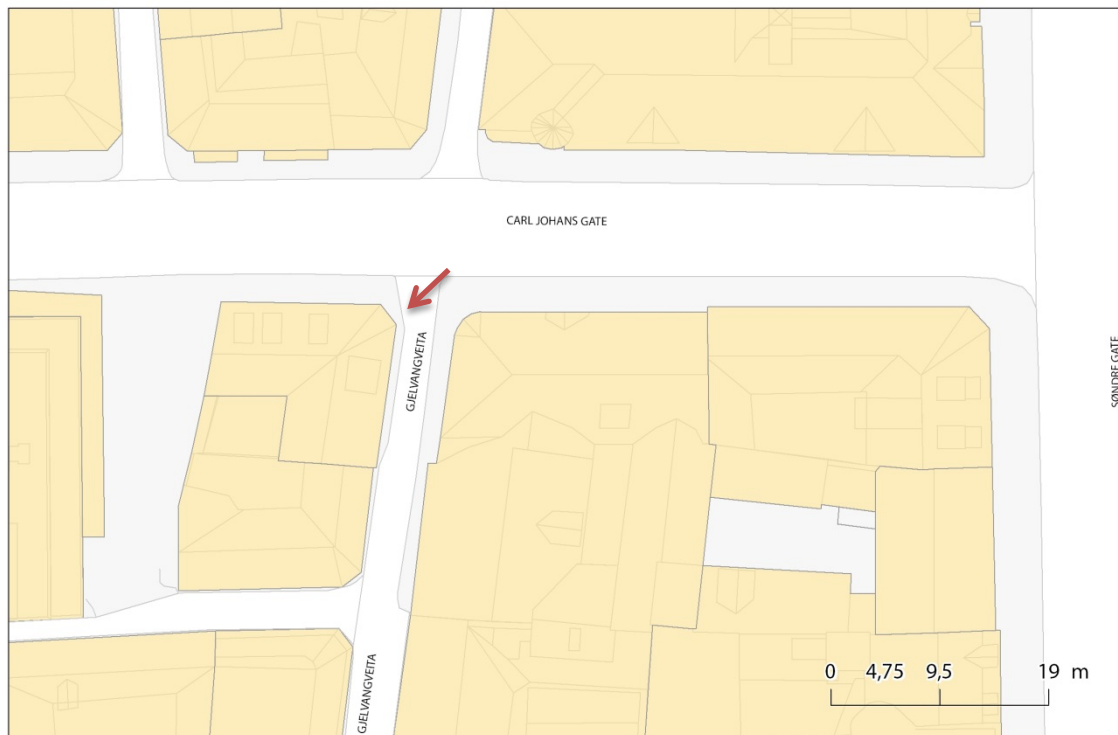
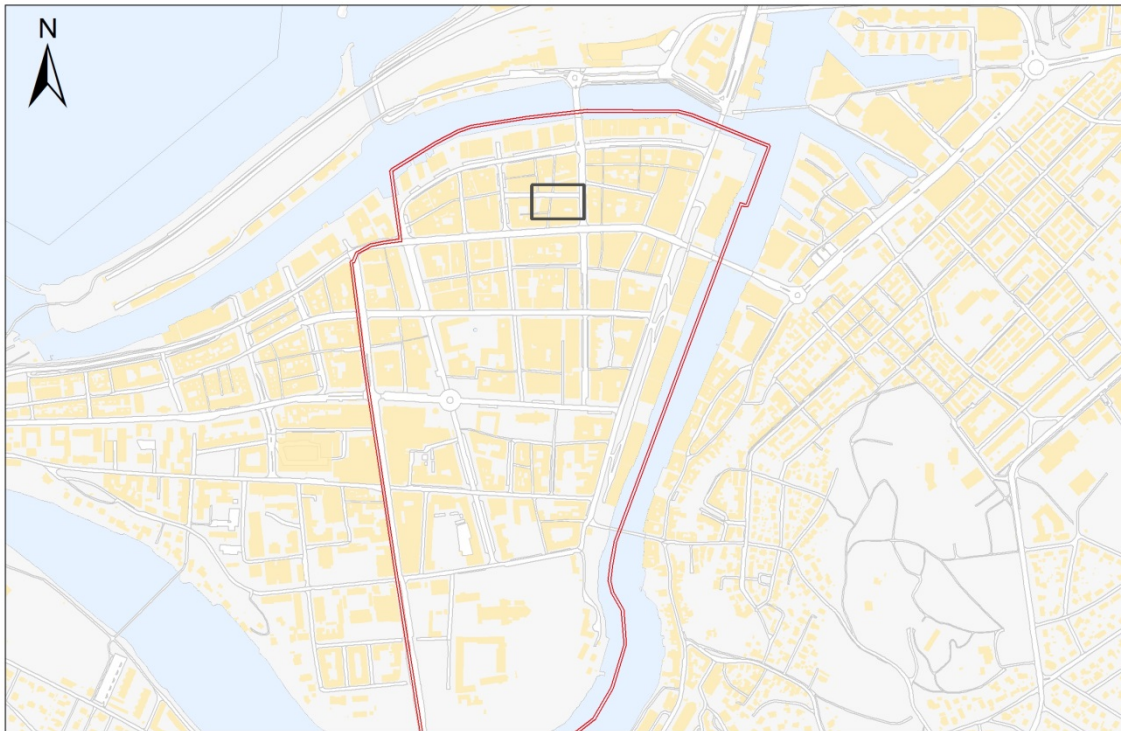
1 Administrativt

Den 9.11.2016 mottok Norsk Institutt for Kulturminneforskning (NIKU) oppdragsbestilling fra Riksantikvaren, hvor NIKU ble bedt om å gjøre en arkeologisk etterkontroll i forbindelse med graving for å reparere tett avløpsledning ved Karl Johans gate 5, på hjørnet av Karl Johans gate og Gjelvangveita, Trondheim. BN Entreprenør AS søkte i brev datert 21.10.2016, på vegne av Michalsen Eiendom, Riksantikvaren om dispensasjon fra kulturminneloven av 9. juni 1978 (kml) for tillatelse til inngrep i automatisk fredet kulturminne i forbindelse med det ovennevnte tiltaket. Riksantikvaren gav den 9.11.2016 dispensasjon for det omsøkte tiltaket (16/02125-3).

Restauranten *To rom og kjøkken* i Karls Johans gate 5 hadde tett kloakkledning. Stikkledningen gikk fra hjørnet av bygningen ut til kum i fortauet. Det var søkt om å grave en 4,0 m lang og 2,0 m bred grøft ned på stikkledningen, som lå på ca. 2,0 m dybde.

Tiltaksområdet ligger innenfor den automatisk fredete «Middelalderbyen Trondheim», id. 90288 (figur 1). Det var flere kryssende rørføringer i graveområdet, og det skulle graves ned på eksisterende stikkledning. Potensialet for berøring med intakte kulturlag ble derfor ansett som begrenset. Det var imidlertid ønskelig å innhente kunnskap om kulturlagenes beskaffenhet i dette området dersom det var mulig. Riksantikvaren ønsket derfor at profilene skulle kontrolleres når gravingen var gjennomført. Eventuelle intakte kulturlag skulle dokumenteres etter vanlig standard og en arkeologisk rapport utarbeides.

Det er i dette området ved flere anledninger tidligere funnet skjeletter og bygningsrester som viser at det har stått en kirke med tilhørende kirkegård her i middelalderen (TA 2, TA 3, TA 340, TA 1985/3 og TA 1998/9). Stedet knyttes også til middelalderens gildebygninger. Gjelvangveita kan ha inngått i det middelalderiske gatenettet som en av flere veiter som førte ned til sjøen. Kirkestedet lå sannsynligvis umiddelbart øst for Gjelvangveita, med denne som vestre avgrensing. I umiddelbar nærhet til tiltaksområdet er det også påvist en verkstedsbygning fra middelalderen, samt kulturlag som viser til jordbruksaktivitet.

	Prosjektnavn: Arkeologisk etterkontroll i forbindelse med graving ved tett avløpsledning i Karl Johans gate 5, Trondheim.	
	Prosjektnr: 1020970	EUREF89/UTM32
	Oppdragsrapport: 215/2016	Kartgrunnlag: Statens kartverk, Geovekst og kommuner

Figur 1. Undersøkellesområdet på hjørnet av Karls Johans gate og Gjelvangveita (se også figur 4).

2 Etterkontrollen og de arkeologiske forholdene

Arbeidet ble gjennomført 23. og 24. november 2016 av arkeologene Ann Kathrin Jantsch og Chris McLees ved NIKUs distriktskontor Trondheim. BN Entreprenør sto for gravingen. Gravemaskinsjåfør var Kenneth Hovdahl.

Det ble gjort en befaring av Ann Kathrin Jantsch fra NIKU 23.11 for en prat med gravemaskinfører rundt arbeidet knyttet til arkeologien. Den 24.11 var grøften ferdiggravd jf. tillatt omsøkt tiltak, og det ble foretatt en ny befaring for å vurdere en eventuell utvidelse. Stikkledningen var på dette nivå ikke gjenfunnet. Det ble antatt at man måtte utvide gravehullet ca. 1 m mot sør (i Gjelvangveita) og anslagsvis 1 m dybt for å komme ned på stikkledningen.

Ved befaringen kunne man inntil hushjørnet se murfundamentet til bygningen, mørkere jordmasser i tilknytning til fundamentet samt en tidligere trapp/inngangsparti av murstein. De mørke jordmassene kunne sees i profilen mot nord. I profilen forøvrig lå varmekabler under asfaltdekket. Under disse fantes et homogent mørkere sandlag med noe kull. Umiddelbart så dette laget ut til å kunne være eldre kulturlag. I profil mot sør var det kun spor etter moderne gravninger, med fine sandmasser og en kabelmerking.

Etter korrespondanse med Riksantikvaren ble det sendt en endringsmelding vedrørende behov for utvidelse av grøften fra entreprenøren på e-post 24.11. Det ble da gitt tillatelse til at grøften kunne utvides med inntil 1,0 m i retning sør og 0,5 m i dybden. Arbeidet kunne gjennomføres uten arkeologisk overvåking, men arkeolog fra NIKU skulle tilkalles når grøften var ferdig gravd for arkeologisk etterkontroll. Tillatelsen gjaldt kun graving i omrotede/moderne masser. Grøften skulle ikke utvides i bredden mot nord hvor det var avdekket kulturlag i grøfteprofilen som var åpen. For øvrig gjaldt de vilkår som var stilt i Riksantikvarens vedtak.

Etterkontroll og dokumentasjon fant sted 25.11.2016 ved Chris McLees fra NIKU. Hullet var da nesten ferdiggravd i en dybde på ca. 3 meter. Samtlige profiler inneholdt kun moderne nedgravninger og påførte/omrotede masser (figur 2). Steril ble imidlertid påvist på et forholdsvis høyt nivå i nordre profil (figur 3). Sterilen besto av stratifisert, velsortert elvesand/grus. Toppen lå ca. 0,30 m under dagens fortau. Den var kuttet av yngre nedgravninger mot øst og vest.

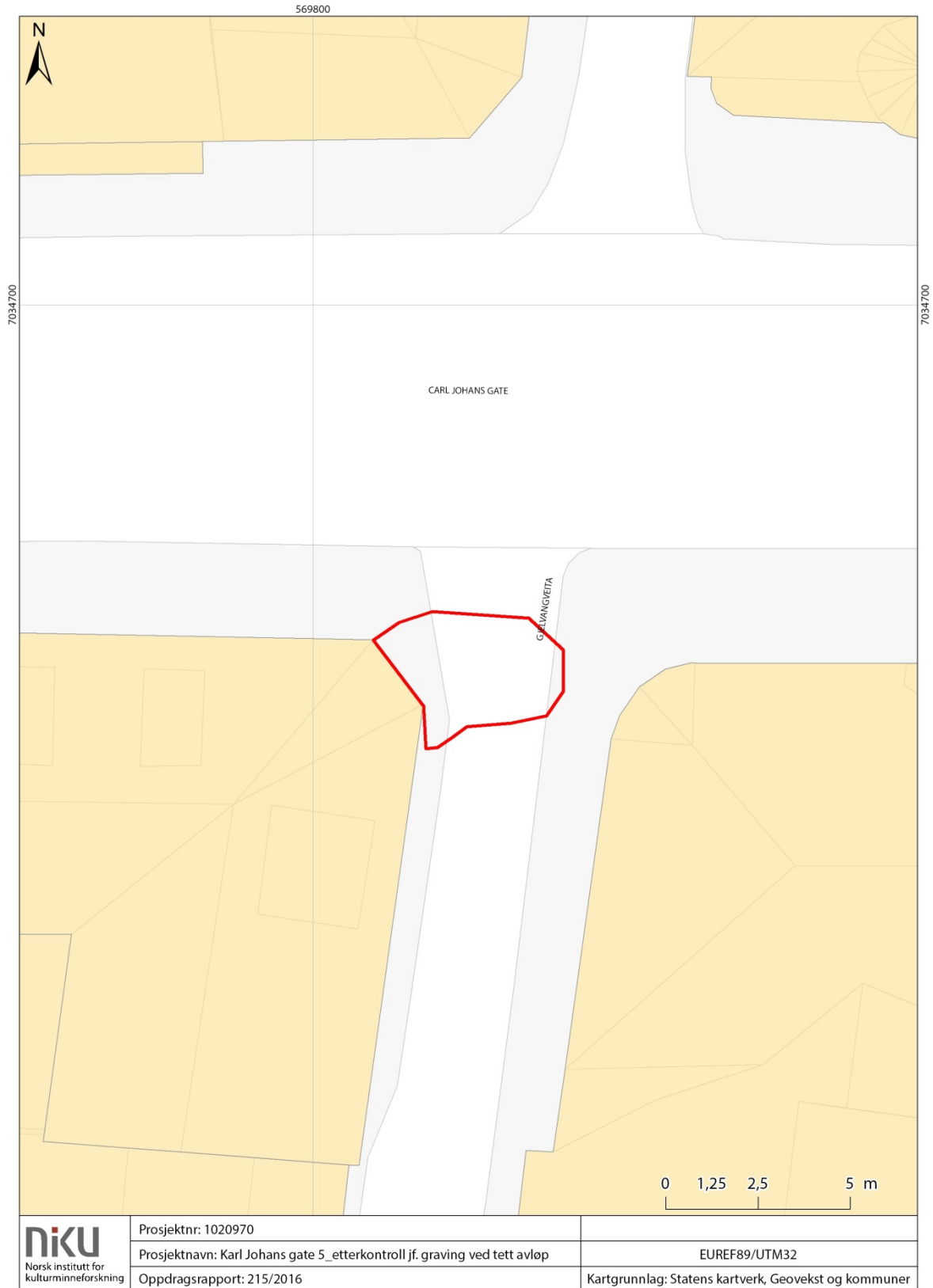
Hullet ble utvidet med ca. 0,50 m mot øst 29.11.2016. Det ble ikke påvist vernede kulturlag her. Det ble tatt foto av grøft og profiler. Grøften ble målt inn med CPOS (figur 4). Data ble lagt inn i MABYGIS.

Figur 2. Situasjonen i profilen i nord med oppgravde masser og moderne nedgravninger. Foto tatt mot nord. Foto: Da_61142_003.

Figur 3. Profil i nord. Detalj som viser toppen av steril og moderne nedgravninger. Foto tatt mot nord. Foto: Da_61142_001.

Figur 4. Kart som viser inngrepets plassering.

3 Konklusjon

Det ble ikke registrert automatisk fredete kulturlag innenfor undersøkelsesområdet på hjørnet av Karl Johans gate 5 og Gjelvangveita. Samtlige profiler inneholdt kun oppgravde masser og moderne nedgravninger. Steril undergrunn ble nådd ved gravingen. I den nordre profilen ble steril observert på et forholdsvis høyt nivå, ca. 30 cm under dagens overflate.

Kilder

Flodin, L. 1986. Innberetning TA 1985/3. Gaubekkveita 1 – 3. Utsjaktning for nybygg. Arkivrapport.

Reed, I. W. 1998. Arkeologisk rapport TA 1998/9 Graving for utbygging av eiendommene Gjelvangveita 5 og 7, Trondheim. NIKU Distriktskontor Trondheim. Arkivrapport.

Top. Ark. Arkeologi hovedkatalog. Ajourført av Øyvind Lunde 15.2.1974.

Vedlegg

1. Fotoliste
2. Innmålingsdata
3. MABYGIS-skjema

1. Fotoliste

Foto er lagret i Vitenskapsmuseets fotodatabase.

Filnavn	Motiv	Sett mot	Fotograf	Opptaksdato
Da_61142_001.tif	Profil i N. Detalj som viser toppen av steril og moderne nedgravninger.	N	Chris McLees	25.11.2016
Da_61142_002.tif	Profil i N. Steril og moderne nedgravninger.	N	Chris McLees	25.11.2016
Da_61142_003.tif	Situasjonsbilde.	N	Chris McLees	25.11.2016
Da_61142_004.tif	Situasjonsbilde.	NØ	Chris McLees	25.11.2016
Da_61142_005.tif	Situasjonsbilde.	S	Chris McLees	25.11.2016
Da_61142_006.tif	Situasjonsbilde.	SØ	Chris McLees	25.11.2016
Da_61142_007.tif	Utvidelse mot Ø.	SØ	Chris McLees	25.11.2016
Da_61142_008.tif	Utvidelse mot Ø.	SØ	Chris McLees	25.11.2016

2. Innmålingsdata

INNMÅLINGSDATA

PT_ID	NORTHING	EASTING	ELEVATION	DESCRIPTIO
11	7042171,684	270558,7795	6,0855	GRØFT
10	7042171,6852	270559,0882	5,9242	GRØFT
9	7042171,9226	270559,5116	6,0513	GRØFT
8	7042172,1831	270559,9425	6,0075	GRØFT
7	7042172,1637	270561,1356	6,0156	GRØFT
6	7042172,2725	270562,1225	5,9965	GRØFT
5	7042172,8903	270562,6268	5,9601	GRØFT
4	7042174,0175	270562,7398	6,0073	GRØFT
3	7042174,9561	270561,8876	5,942	GRØFT
2	7042175,3856	270559,2997	5,8895	GRØFT
1	7042174,8361	270558,0702	5,7371	GRØFT

3. MABYGIS-skjema

4. MABYGIS	
Infoskjema	
Prosjektnummer og -navn	1020970. TA2016/24 Karl Johans gate 5, Trondheim. Arkeologisk etter kontroll i forbindelse med graving for å reparere tett avløpsledning.
RA saksnummer dispensasjon	16/02125-2
Rapport/brev	215/2016
Adresse og by	Karl Johans gate 5, Trondheim
Målemetode	CPOS
Dato	24.11.2016
Koordinater tiltaksområde	Shapefil
Overflate	
Topp overflate	Fra 5,7371 til 6,0855 moh.
Type overflate	Asfalt, veite.
Etterref. Kulturlag	
Topp	
Type/tolkning	
MA kulturlag	
Topp	
Type/tolkning	
Forhistoriske kulturlag	
Topp	
Type/tolkning	
Naturbakke	
Topp	Topp ca. 0,3 m under overflaten.
Type	Stratifisert, velsortert elvesand/grus.

Lagt inn: Data oversendes RA i desember 2017 grunnet nye rutiner for levering av MABYGIS-info.

Timer: 0,5t MK

DispID: 201616212502

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Oppdragsrapport 215/2016

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736 Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112 Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00